

פולמוס שקספיר

1 | אהרן ציימלין

על היחס של שני משירי-הבמה האנטי-ליים ליהודים.

שניהם: חיברג: מחזות: על: יהודים. מארלאו — לדעתם היה יותר איש יהודי. משובח: למחזות: הלשון: הטר: בה והקטעים: המוקים — חיבר: מחזה: "שונד" שותת דמים בשם "היהודי מ" מאלסה". עד היום ישנם אנגלים הרר: אים בו יצירה קלאסית, ואים יכולים למצוא לרוב מילודרמה מבחילה אנטי-שמיות קיצוניות ביותר: נו: באטולוגיות של המחזה האנגלי: בתקופת: האלזאבט. הגיבור הראשי במחזה: "שונד" זה: הר: הורי העשיר ממאלסה, אינו יהודי, לא אדם, אלא מין יצור שאפולו-השטן אינו יודע עליו. הוא גולד ברמיון: חולה צמאדם של אדם בעל נטיות פושעות — של שונד-ישראל אירגאני.

המחזה היהודי של שקספיר — "הסוחר מוונציה" — אף הוא אינו נקי בכל מ"שונד" ויש בו ללא ספק טונים אנטי-שמיים ניכרים. אולם אף אם שילוק בר דראמה של שקספיר משתחן צמאדמים את המאכלת זכר חפצו אינו אלא לח' תוך ליטרת-בשר מתוך בשרו החי של נוצרי — וזוהי לדעתנו פיסקה אנטי-שית מפורשת, אם כי רצו לחפות על העובדה הזאת בכל מיני פלפולים ו-הסברות יתר — הרי למרות הכל מתר-אר היהודי שילוק בכל זאת כבן-אדם, ולא כשר. אכן, נבצר לו משקספיר ל-התרומם מעל למשפטים הקדומים האנטי-טייהודיים של זמנו וסביבתו ולפיתך הציג את היהודי שלו כאיש נקמה, כאי-יב המין האנושי וכאוהב בצע, אולם באיתו שילוק יש גם קווים אנושיים הנוגעים עד הלב. וכששקספיר שם בפני של "שילוק" שלו את המלים המפורסות מות של דגש הכבוד היהודי האנושי (האם אין מרגיש היהודי בכאבו בעת שמכים אותו? — וכדומה) עושה הד-בר את הרושם — כשל קחים בחשבון את הזמן — כאילו היה שקספיר צעור במלים אלה את העולם הנכרי ויובע ממנו קורטוב של יושר כלפי הגזע היהודי.

הסוחר מוונציה

אמנם כיהודי רחוק אני מלהיות מוקד סם מן "הסוחר מוונציה" ולמען האמת רחוק אני מלהתלהב מדבריה ההתעוררות ההם, כי הטענה שהיהודי אף הוא בן אדם, יש לה טעם לפגם, אולם בהתחשב עם החברה הנוצרית בתקופה ההיא הייתה זו בכל זאת מצד שקספיר זיטטה יפה נאה. כאילו יוק הוצת בו בשקספיר כאן — והזיק חדר לתוך המלים, ששם בפיר של שילוק שלו כיו נשמר עה בכל זאת מחאה — מחאה אנטי-שית בכל זאת אין לנחות את הדבר כלאחר ד.

אצל מארלאו אין אפילו זכר לכל זה. השטן העליון שלו של "שונד" אין לו שום קווים אנושיים. הוא כלכולו שר פרדס, שטני, ההמצאה האנטישמית-פא-תאלוגית היהודי ממאלסה, לא זו בלבד שהיא חסרת-עבר לחלוטין מבחינה אמ-נותית — וזוהי אפס שם מארלאו ביצע לגבי יהודים, המתחדש כל פעם, כשמד-פיסים מתחש-סמרטוט מגוא זה.

זוהי — במקרה זה — ההוכחה היר-הווית שלי (ישנו, כאמור, אף הוכחה אחת) שמארלאו לא יכול היה להיות שקספיר בשום פנים בשבילי כיהודי הרי זו הוכחה המשכנעת יותר מכל ה-הוכחות האחרות, תהיינה הוכחות אלה חשובות וכאשר תהיינה לי ברור, שהיד-שכתבה את "היהודי ממאלסה" מן ה-נמוע שתהא זו שכתבה את "הסוחר מוונציה"...

לורד אחר — האם ייעשה "האמלט" על ידי כך טוב יותר או גרוע יותר? וה-תשובה היא: אמנם אין הבדל רב, אלא מאי? העולם האנגלו-סאכסי שקוע בס-פורט, ומעין ספורט — ונוסף לכך אהוב ביותר — הוא גם הפלפול האמיר-חי אם היצירות הנושאות את שמו של ויליאם שקספיר, שייכות באמת לו, לשחקן שקספיר מסטראטפורד, אי-לאיזה אנגלי מפורסם בתקופתו, שלא רצה לפרסם, שהוא כותב בשביל החי-אטרון (או הכתיבה בשביל החיאטרון לא היתה מכובדת ביותר), השתמש בש-מו של שקספיר, כדי למחות את עקב-תיו... עיקרה של הטענה הוא, שהשקס-פיר האמיתי התנהג כבן תמיתה רגיל. בחייו הפרטיים לא הצטיין בשגולות מ-יוחדות. אם כך כיצד היה יכול להיות שקספיר? לא שהוא לקח שוחד כמו ההוגה הגדול איש המדע והמלכות לורד בייקון, לא שהרג אדם מרוב כעס כמו בן-דורו המחזאי בן גיונסון, לא בגד באשתו ולא עזב את שלושת ילדיו, לא התגולל כשיכור בבית שופכין... ר-מעטה איזה גאון היה הוא?...

כבר אדם

נניח את הצחק. הבינוניות האפורה אינה יכולה לתאר לעצמה, שהאדם הגדול יתנהג בחיצוניותו ככל אדם — ויהי-יה בכלל הגון ומוסרי. כשמשורר גדול אינו מגלה סימנים של התאבנות מוס-רית, אם אינו מנפץ שמשות, אם אינו זוחל על הגנ כמוכה-ירח, אינו מגדל צפרניים ארוכות מדי, נושא צווארן נקי וכדומה, חשוד הוא בעיניה אי-שם מרגישה הבינוניות בתוכה אכזבה. כש-הגדול הוא פראי או משתטה או מתנהג סתם שלא כשורה — הרי זו נחמה בש-בילה. כאילו היתה אומרת: אמנם גדול הוא, אך הביטו, נא, אינו חייה היא זו? הכלל, שקספיר הגדול התנהג כבן-אדם, בחייו הפרטיים לא קרו שערוריות — ודבר זה אין יכולים לסלוח לו. וגר-סף לכך לא קיבל אפילו השכלה רש-מית. ואם כך, הרי שקספיר לא היה שקספיר ויש לחפש שקספיר אחר, אם-חי — היינו: מדומה.

נשיב כאן אל הספר האנטי-שקספירי החדש, שהזכרנוהו כבר לעיל. בספר "רציחת אדם, ששמו היה שקספיר", מיכח המחבר, הופמאן, שהאדם שכתב תחת השם שקספיר, היה המחזאי האנג-לי קריסטופר מארלאו. מארלאו זה — גבל שבגבלים — נהרג בשעת קטטה ב-בית-מרוח על אשה חשודה. היה הוא במחילה מכבודכם, מה שקוראים באנג-לית "פימפ", סרטור לדבר עבירה, ר-מלבד זה היה הוא מצויין במעלות טר-בות אחרות. האנגלים מחשיבים ביותר את הדראמות — יותר נכון המילודר-מות — שלו. מניחים כי השפיע על שקספיר, והנה בא המחבר שלנו ומר-כית, כי למעשה לא נהרג מארלאי כלל, הואיל ומארלאו היה לו משפט בגלל מעשיו הטובים, עשה את עצמו, בעזרת ידיד קרוב שלו, לורד אחד, לנעלם, כי-לומר למת, וכידוע אין שופטים את המת. מאז ואילך, כלומר, מאז הוא מת כאילו, שאל מהשחקן שקספיר את שמו ותחת שם שאול זה חיבר הוא יצירות גאוניות.

אך כאן מתערב המומנט היהודי — וקוטל את השיטה החדשה ביותר על-שקספיר ה"אמיתי". אדרבה, הבה ונע-יין בדבר.

הוכחה יהודית

קיימות עוד הוכחות רבות אחרות נגד השיטה הזאת, אף בשבילי מכריעה ההוכחה היהודית. והוכחה זו בנוייה

אם כך, אין חידשו כלל בדבר, שכל כך הרבה תופעות בעולם מצטרפות ל-דבר שמרבים ללעוג לו: — — — והיהודים, או "היהדות".

קיים במפורש דבר כמו ההוכחה ה-יהודית, הטענה היהודית, וטענה זו ני-תנת לשימוש ביחס לתופעות מרובות ביותר בעולם הלא-יהודי — תופעות חשובות ובלתי-חשובות, אלה הנוגעות לעמים ואלה הנוגעות ליהודים.

רציחת האיש שקספיר

ניתן לשאול, מהי השייכות של "והי-הודים" בוויכוח הישן — והמצחקי ב-הרבה — לעניין אם שקספיר היה שקס-פיר?

ואף על פי כן... אפילו בוויכוח אקאי-דמי טהור כזה, שלכאורה אין לו כל שייכות ליהודים וליחס אליהם, יקרה פעם שתופיע הטענה היהודית והיא... תכריע.

הספר החדש בספרות הגדולה בנוגע לשקספיר ה"אמיתי", הופיע באמריקה בשם סנסאציוני ביותר: "רציחת האיש שקספיר". ואם האמר סיפרות-שקספיר הענקית, הרי קיימת, כידוע, "ספרות בתוך ספרות", המוכיחה ש-שקספיר לא היה שקספיר אלא אחר. הרי תשאלו: למי זה איכפת, אם ה-מחבר של "האמלט", "מאקבט", "המ-לך ליר" היה שקספיר הוא — שקס-פיר אחר? נניח, ששקספיר ה"אמיתי" היה לורד בייקון, כיש אימרים, א איזה

"פילים והשאדה היהודית"

מרכים להתלוצץ על כך, שהיהודי נוהג מטבעו להביט על כל דבר בעולם מנקודת מבט יהודית. משמע הדבר, ש-הננו אנוצנטריים. כשמדברים, למשל, על פילים — מיד אנו קופצים ביהדות שלנו ומדברים על פילים ושאלת היהודים, פילים והיהדות.

ראשית, אין שום עוול בדבר הזה. טבעי הוא הדבר, שהיהודי יסתכל על העולם בעיניים של יהודי. וכי יתכן אחרת? ושנית — וכאן מגיעים אנו לעיקרו של דבר — ככל שאנו מרבים להתעמק בהיסטוריה היהודית, כן משי-גים יותר, כמה עמוקה היתה אימרתו של ר' יהודה הלוי על עם ישראל "ישר אל באומות כלב באברים, הוא רב חללים מכולם ורב בריאות מכולם". רק מר-חות שטחיים יראו באמת ההיסטורית הזאת. את הדבר, שהם קוראים בלשונם שוביניזם. עם ישראל כתופעה ממלא תפקיד מרכזי בהיסטוריה העולמית. אין זה מן ההכרח להיות דווקא מיטאפי-זיקון, כדי לתפוס את האמת הזאת. כי הכל מודים, שהיחס ליהודים באינו ארץ או תקופה הוא הבארומטר הטוב ביותר למצב הרוחני הכללי באותה תקופה ו-בארץ ההיא. הוא הדין ביחס למצב ה-כללי של המין האנושי. היחס אלינו הוא הבארומטר. אומר אני, שהערה פ-שוטה זו אינה אלא אישור לרעיון ה-מסובך יותר והמקיף יותר של ר' יהודה ב"הכוזרי" שלו — הרעיון של "לב האומות".